

František Hrubín (1910 – 1971)

Malíř

Vezmi žlutou tužku,
namaluj mi hrušku
a pod hrušku talíř,
sláva, ty jsi malíř!

V trávě

V trávě sedí Janička.
Kdyby byla lehoučká,
jistě by ji travička
unesla jak pavoučka.

Trávě to však nevadí,
ona už si poradí,
a když vstane Janička,
vstane i ta travička.

Houpačka

Naše Kačka, ta je skoupá,
nejradši se sama houpá,
houpy, houpy, kluku hloupý,
ať ti táta také koupí,
houpa houpa houpačku,
tahle je jen pro Kačku.

Na jeteli

Čmeláka tu v jeteli
včely bzučet učí,
on však nedbá na včely,
dál si po svém bručí.

Poletuje v jetýlku,
celý den je čilý,
mnohou včelku bzučilku
zahanbí svou pílí.

Moucha

Do mléka mi leze moucha,
volám na ni, neposlouchá –
počkej, poslechni mě přece,
utopíš se jako v řece.

Jaro

Táta včera na venku
našel první sněženku,
vedle petrklíč,
zima už je pryč.

Máma pere

Máma pere, drum, drum, drum,
až se třese celý dům.

Cachty, cachty, máchá prádlo,
prádlo, které prve spadlo
s naší Jitkou do bláta,
když honila kůzlata.

Cachty, cachty, ždímy, ždímy,
nechod' nahá do té zimy.

Máma pere, drum, drum, drum,
až se třese celý dům.

Na koupání

Kapr se ptá Pepíka,
proč utíká z rybníka.
Neptej se ho, kapře,
Pepík všechno zapře.
Strašila ho Marie,
že ho voda umyje.

Kuřata

Honzík se ptá strejce,
zač mu prodá vejce.
Zač to vejce pěkné?
Až co kohout řekne.
Kykyry, za čtyry,
kykyry, za čtyry.
A zač tohle pěkné?
Až co slípka řekne.
Kokodák, také tak,
kokodák, také tak.
Honzík nese vejce
od milého strejce.
A než došel za vrata,
měl v čepici kuřata.
Pípi, pípi, píp,
venku je nám líp.

Bumbrlíček

Ondřejíčku, Ondřejíčku,
nesněž mámě celou lžičku,
dost je kaše na talíři,
najejí se ještě čtyři.

- 1) Kde jste se s Hrubínovými básničkami setkávali?
- 2) Pro jak velké děti jsou tedy Hrubínovy básničky určeny? Mohou je číst i jiné věkové kategorie? Proč (popř. proč ne)? Odpovídá tomu jazyk (je přiměřeně jednoduchý)?
- 3) Jaký jazyk básník používá? Jak velké množství slov slohově zbarvených (zdrobněliny, slova vulgární, slova negativně či pozitivně zbarvená) v básních najdeme?
- 4) Jakých věcí a témat si autor všímá?
- 5) Obsahují básně hru se slovy? Mají nějaké básně vtipný obsah? Které?
- 6) Všiměj si rýmů v básničkách a popiš, které jeho verše se rýmují.
- 7) Jaký účel mají rýmy v básních?
- 8) Co všechno u malých dětí rozvíjí rýmované básně s jednoduchým jazykem, plné zvuků, často s vtipným obsahem, s tématy blízkými jejich životu?
- 9) Vyvolávají Hrubínovy básničky pocit, nebo obraz, představu, popřípadě zvuky?
- 10) Znáš i jiné jeho knížky? Vyhledej jejich názvy. Je Hrubín autorem pouze pro děti?

Řešení:

- 1) Jako malé děti – první verše a texty, které děti slýchávají (od rodičů, ve školce, v televizi v pořadech pro malé děti)
- 2) Pro nejmenší, mají jednoduchý jazyk, aby tomu děti rozuměly, všímají si nejjednodušších a nezákladnějších věcí kolem dítěte; starším dětem už nemají co nabídnout; dospělí ocení jejich melodičnost a poetičnost
- 3) Jazyk spisovný, s jednoduchou větnou stavbou, plný zdrobnělin a citoslovcí
- 4) Života dětí, jejich her, přírody, zvířat... – to, co vnímá malé dítě
- 5) Hra se slovy a vtipný obsah není to hlavní, občas se vyskytnou, ale ne prvoplánově
- 6) Rým je pravidelný, aabb (rým sdružený), nápodoba lidové poezie
- 7) Pro snadné zapamatování a melodičnost
- 8) Slovní zásobu, představivost, paměť, radost z přírody, základní návyky...
- 9) Zejména obraz, pak zvuky, vůně
- 10) Pro děti např. *Špalíček veršů a pohádek*; Říkej si se mnou; jinak především autor pro dospělé;

dílo: próza: *Zlatá reneta*;

drama: *Srpnová neděle*; *Křišťálová noc*; *Kráska a zvíře* (podle původní francouzské předlohy pro otáčivé hlediště v Českém Krumlově)

scénáře k filmům *Vánoční sen*; *Romance pro křídlovku*

překlady z francouzštiny

poezie: *Zpíváno z dálky*; *Krásná po chudobě*; *Země po polednách*; *Včelí plást*; *Země sudička*; *Mávnutí křídel*; *Jobova noc*; *Chléb s ocelí*; *Hirošima*; *Proměna*; *Až do konce lásky*; *Romance pro křídlovku*